

Uitgangspuntennotitie:

Uitgangspunten afvalbeleidsplan gemeente Westerkwartier

Zuidhorn, 10 november 2022

Inhoud

Aanleiding	3
Doel van deze notitie	3
Huidige inzameling	4
Uitgangspunten afvalbeleidsplan	6
Uitgangspunt 1. Motivatie voor de noodzakelijkheid van een afvalbeleidsplan	6
Uitgangspunt 2. Mondiale en landelijke ambities en ontwikkelingen	6
Uitgangspunt 3. Afbakening wat onder het afvalbeheer valt	6
Uitgangspunt 4. Waar staat de gemeente	6
Uitgangspunt 5. Ambitie	7
Uitgangspunt 6. Oud papier en karton inzameling door verenigingen	7
Uitgangspunt 7. Kostenbeheersing	8
Uitgangspunt 8. Beleid huis aan huis inzameling	9
Uitgangspunt 9. Frequentie milieuboer verminderen\ halveren	10
Uitgangspunt 10. Frequentie inzameling Renewi	11
Uitgangspunt 11. Grondstoffen manager	11
Uitgangspunt 12. Afvalstromen en producentenverantwoordelijkheid	12
Uitgangspunt 13. Grofhuishoudelijk restafval en tuinafval (milieustraat)	12
Uitgangspunt 14. SROI (Social Return Of Investment)	13
Uitgangspunt 15. Aanbestedingen inzameling	13
Uitgangspunt 16. Regeling reinigingsrecht tegen het licht houden	14
Uitgangspunt 17. Nieuwe milieustraat 2.0\ circulair ambachtencentrum	14
Uitgangspunt 18. Voorlichting, inzicht\bewustwording, contact, dichtbij de inwoners, terugkoppeling	16
Uitgangspunt 19. Jaarlijks evalueren	17
Uitgangspunt 20. Gemeentelijk afval	18
Uitgangspunt 21. Kleine brenglocaties in de openbare ruimte	18
Uitgangspunt 21. Indeling afvalbeleidsplan	18
Bijlage 1: Samenvatting adviezen uitgangspunten	19
Bijlage 2: Presentatie 22 juni 2022	22

Aanleiding

Naar aanleiding van de wens van het college om tot afvalbeleid te komen en de uitkomsten van het Rekenkamer onderzoek ``Afvalinzameling in het Westerkwartier`` waarin wordt geadviseerd om een afvalbeleidsplan op te stellen, wordt uw raad deze notitie aangeboden. In de presentatie van 22 juni 2022 is aan uw raad aangegeven dat voorafgaand aan het afvalbeleidsplan een uitgangspuntennotitie aan uw raad zou worden aangeboden. Na behandeling van de uitgangspuntennotitie gaat deze op route richting het definitieve afvalbeleidsplan en zal deze medio maart 2023 aan uw raad worden aangeboden.

Doel van deze notitie

Er zijn veel uitdagingen op het gebied van afval, waarbij de focus op steeds meer hergebruik komt te liggen en uiteindelijk volledig circulair in 2050. Dit is vastgelegd in de VANG (Van Afval naar Grondstof) doelstelling. Steeds meer gemeenten zijn op zoek naar effectieve maatregelen om inwoners (nog beter) afval te laten scheiden. Wat doen mensen met hun afval? Hoe kan je ervoor zorgen dat mensen afval 'echt' goed gaan scheiden? En wat kan de gemeente doen om het goed scheiden van afval te stimuleren? Hierbij komt de veranderende rol van de gemeente, waar het vroeger de taak van de gemeente was om in te zamelen en deze ingezamelde stromen ter verwerking aan te bieden, wordt de gemeente nu een grondstoffenmanager.

Dit geldt ook voor het Westerkwartier, dit is een proces van de lange adem. Wijzigingen in de praktijk aanbrengen kosten tijd en invoer is maatwerk. Iedere gemeente, dus onze gemeente ook, heeft zijn eigen kenmerken waarop ingespeeld moet worden. Wat voor systeem koppel je hieraan en wat mag je de inwoner hiervoor in rekening brengen, of wat is in redelijkheid haalbaar met daaraan gekoppelde maximale resultaten.

Om dit in de praktijk te brengen bepaal je de visie van de gemeente in een afvalbeleidsplan en geef je aan hoe je dit denkt te bereiken. In het rekenkameronderzoek is ook aangegeven dat de gemeente volop handelt in de filosofie van de VANG doelstelling maar dat dit niet is vastgelegd. In het plan neem je beleidsindicatoren op, waarmee de voortgang gemeten kan worden, danwel waar bij moet worden gestuurd. Een afvalbeleidsplan wordt voor de periode van 5 jaar vastgesteld.

De komende jaren, komen er de nodige ontwikkelingen in de circulaire economie\ realisatie VANG doelstellingen op ons af en door alle mondiale ontwikkelingen komt dit in een stroomversnelling. Bijkomend feit is dat er een aantal keuzes zijn gemaakt in de inzameling direct na de herindeling die nog op de filosofie van de voormalige Westerkwartier gemeenten zijn gebaseerd, dit zorgt voor een extra uitdaging. De gemeente bestaat inmiddels 4 jaar en het toekomstige beleid moeten dan ook gebaseerd zijn op de nieuwe gemeente Westerkwartier. Hiernaast worden de uitkomsten van het rekenkameronderzoek betrokken bij het plan. Resumerend kan gesteld worden dat dit voor de toekomst het nodige aan impact kan betekenen.

Zodoende is de keuze gemaakt om niet meteen een definitief afvalbeleidsplan aan uw raad aan te bieden maar eerst een uitgangspuntennotitie die besproken kan worden met uw raad. Dit heeft ermee te maken dat in een afvalbeleidsplan onderwerpen minder diepgravend beschreven worden en terugkomen, dit kan middels een uitgangspunten notitie wel. De notitie en de uitkomsten van het gesprek met de raad zullen de leidraad zijn voor het definitieve afvalbeleidsplan.

In deze notitie wordt kort samengevat op hoofdlijnen hoe de huidige inzameling eruit ziet. Vervolgens wordt ingegaan op de uitgangspunten die de basis moeten gaan vormen van het afvalbeleidsplan, waarbij in het laatste uitgangspunt op de indeling van het plan wordt ingegaan. De presentatie van 22 juni is als bijlage toegevoegd als naslagwerk voor de inrichting van de huidige inzameling en als bijlage is er een samenvatting van de uitgangspunten met advies toegevoegd.

Huidige inzameling

Voor het maken van de juiste keuzes is het noodzakelijk te weten hoe de huidige inzameling is vormgegeven. Onderstaand wordt op hoofdlijnen de inzameling geschetst, als bijlage is de presentatie van 22 juni toegevoegd voor de volledige inrichting van de inzameling.

Gemeente Westerkwartier kengetallen

62.700 inwoners
27.000 aansluitingen
41 dorpen
369 km²
Qua grondgebied de vijfde gemeente van Nederland

Tarieven 2022

Vastrecht afvalstoffenheffing € 179,00 per jaar
Variabel € 0,25 per kg gft afval en € 0,45 per kg rest afval

Bron inzameling

De gemeente Westerkwartier is een gemeente waar de afvalinzameling brongescheiden plaatsvindt. Dit vond al plaats in de oude Westerkwartiergemeenten en dit is direct na de herindeling na een aanbesteding gecontinueerd. De volgende stromen worden aan de bron ingezameld, glas, papier, metaal (blik), de milieupuut voor PD (plastic verpakkingen en drankenkartons), schillen, textiel, kleine elektrische apparatuur en frituurvet. De zakken voor het kunnen aanbieden van PD en textiel zijn af te halen bij de lokale supermarkten. De milieuboer\ HRM verzorgt de wekelijkse huis- aan huis inzameling. Het contract loopt tot en met 2028. Een deel van het personeel heeft een social return achtergrond.

Inzamelcontract	Partij	Ingang	Looptijd	Eind datum	Verlengingsmogelijkheden
Milieuboer brongescheiden stromen	HRM	01-01- 2021	8 jaar	31-12-2028	geen

Diftar

In het gehele Westerkwartier is Diftar in het verleden door haar voorlopers ingevoerd. Dit systeem wordt voor de gehele gemeente gehanteerd en is 1 jaar na de herindeling ook over het gebied Middag uitgerold. Het systeem van betalen per kilo wordt gehanteerd en voor een kilo restafval wordt € 0,45 betaald en voor een kilo GFT € 0,025. De inzamelvoertuigen zijn met een weeginstallatie uitgerust en de mini containers van een registratie chip. Op enkele locaties zijn nog bovengrondse verzamelcontainers te vinden. Deze worden op termijn door ondergrondse wegende containers vervangen.

Rest- en gft inzameling

De inzameling van Restafval en GFT wordt verzorgd door Renewi. De inzameling geschied alternerend, de ene week restafval en de opvolgende week GFT. Onder de inzameling ligt een contract met een looptijd tot en met 2026. In dit contract zit een eenmalige verlengingsmogelijkheid van 2 jaar.

Inzamelcontract	Partij	Ingang	Looptijd	Eind datum	Verlengingsmogelijkheden
Restafval en gft	Renewi	01-01- 2020	6 jaar	31-12-2025	2 jaar\2027

Inzamelmiddelen

De inzameling vindt bijna volledig plaats via mini containers, het gaat hier voornamelijk om 240 liter containers en nog een aantal 140 liter containers, maar deze worden niet meer uitgezet en bij vervanging door 240 liter containers vervangen. Hiernaast zijn er in de grotere kernen een aantal verzamelcontainers voor rest- en gft afval bij hoogbouw. Het gaat hier om een beperkte hoeveelheid van ongeveer 50 stuks. Het gaat in sommige gevallen om rolcontainers in een beton cocon en een aantal ondergrondse wegende Diftar containers. Deze containers zijn geplaatst bij hoogbouw.

Milieustraat

In de gemeente is 1 volledige milieustraat, dit is de Tweemat te Grootegast. Hier kunnen de inwoners grofhuishoudelijk restafval en hun groen\ tuinafval kwijt. De buitendienst levert hier ook berm en slootruigte. Hiernaast is er nog een groen\ tuinafval afleverpunt, Vagroen te Gaarkeuken. De milieustraat de Tweemat is van de gemeente en wordt privaat geëxploiteerd. Deze milieustraat is verouderd. De exploitatie is geregeld in een contract voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van 1 jaar. De locatie Vagroen is van het bedrijf Indaver en hier zijn afspraken gemaakt dat inwoners hier groen\ en tuinafval kunnen aanbieden en de buitendienst berm en slootmaaisel. Dit contract loopt nog tot en met 2025.

Social return / werkgelegenheid

De inzet van social return loopt als een rode draad door de afvalinzameling in het Westerkwartier. Het is jaren gebruikelijk geweest om in de afvalinzameling werknemers met een social- return achtergrond aan het werk te hebben. Denk hierbij aan de voorsortering milieupuut, de milieustraat maar ook in de inzameling restafval en GFT en de brongescheiden stromen. Inmiddels is de voorsortering milieupuut gestopt. Er zijn ongeveer 15 medewerkers met een social-return achtergrond werkzaam in zowel de restafval\ GFT en brongescheiden inzameling.

Bewustwording\ educatie

Bewustwording en educatie zijn zaken waar altijd op wordt gestuurd. De gemeente werkt al jaren nauw samen met NCDE Westerkwartier (Natuur Cultuur en Duurzaamheids educatie). Deze stichting verzorgt al jaren voor het basisonderwijs lespakketten, leskisten en excursies en zo nu en dan wordt er een uitstapje gemaakt naar het voortgezet onderwijs. Vanuit gemeentelijke zijde wordt ook regelmatig gecommuniceerd via de tot haar beschikking staande kanalen en tegenwoordig zijn er ook twee afvalcoaches die ingezet worden. Voor verdere bewustwording zal onder andere ingezet gaan worden op een online inzagetools voor de aangeleverde kilo's.

Uitgangspunten afvalbeleidsplan

In onderstaande tekst wordt nader ingegaan op de uitgangspunten van het afvalbeleidsplan. In de uitwerking van de uitgangspunten zijn onder andere de aangereikte handvatten uit het rekenkameronderzoek en de aanbevelingsbrief meegenomen. Per uitgangspunt wordt geadviseerd hoe hiermee om te gaan richting afvalbeleidsplan.

Uitgangspunt 1. Motivatie voor de noodzakelijkheid van een afvalbeleidsplan

De gemeente Westerkwartier wil een gedegen visie hebben op het gebied van afval en grondstoffen. De uiteindelijke landelijke doelstelling is dat de Nederlandse gemeenten afvalvrij worden. Het verbranden van schaarse grondstoffen moet uiteindelijk tot het verleden gaan behoren. Er is nog een lange weg te gaan maar als naar het verleden wordt gekeken waar de voormalige Westerkwartier gemeenten stonden en waar de gemeente Westerkwartier nu staat is er al een hoop bereikt. Dit is echter niet genoeg. Om dit te bereiken is een afvalbeleidsplan\ -visie om te komen tot een wijze die past bij onze gemeente en toch de afvalstoffenheffing betaalbaar houdt voor de inwoners.

Advies:

De motivatie voor het afvalbeleidsplan opnemen in het plan.

Uitgangspunt 2. Mondiale en landelijke ambities en ontwikkelingen

In deze paragraaf schetsen we kort de achtergrond en landelijke acties en ambities op het gebied van afval en grondstoffenbeleid. Deze vormen de context waarbinnen het lokale afval- en grondstoffenbeleid zijn vorm krijgt en waarbinnen keuzes ten aanzien van maatregelen tegen elkaar afgewogen kunnen worden.

Advies:

Mondiale en landelijke ambities en ontwikkelingen opnemen in het afvalbeleidsplan.

Uitgangspunt 3. Afbakening wat onder het afvalbeheer valt

In deze paragraaf wordt uitgebreid aangegeven welke onderdelen onder het afvalbeheer vallen waar wij regie op hebben en waar invloed op uitgeoefend kan worden. Hierbij moet worden gedacht aan de inzameling van brongescheiden stromen, huishoudelijk restafval, de milieustraat maar ook aan het legen van afvalbakken door de buitendienst.

Advies:

In het afvalbeleidsplan opnemen wat onder het afvalbeheer van de gemeente valt.

Uitgangspunt 4. Waar staat de gemeente

Het is noodzakelijk om te weten waar de gemeente op een bepaald moment staat met betrekking tot resultaten en dit met vergelijkbare gemeenten en het landelijke beeld te vergelijken. Het is daarom verstandig eens per drie jaar mee te doen aan de landelijke benchmark om hier inzicht in te krijgen en te leren van andere gemeenten.

In de benchmark huishoudelijk afval van de NVRD (Nederlandse Vereniging Afval en Reinigingsmanagement) vergelijken gemeenten en publieke organisaties hun aanpak en prestaties op het gebied van afval- en grondstoffenbeheer. Hierdoor worden zij geprikkeld om te leren van elkaar en in benchmarkbijeenkomsten ervaringen en best practices uit te wisselen.

Advies:

Eens per drie jaar meedoen aan de benchmark huishoudelijk afval van de NVRD.

Uitgangspunt 5. Ambitie

De uiteindelijke VANG HHA (Van Afval Naar Grondstof (Huishoudelijk Afval)) doelstelling voor heel Nederland is om in 2050 volledig circulair te zijn. Voor de komende jaren ligt de focus op het nog beter scheiden van restafval en het verbeteren van de kwaliteit van deelstromen.

De gemeente Westerkwartier is verantwoordelijk voor de inzameling van het huishoudelijk afval op haar grondgebied. Daarmee is zij mede een belangrijke speler om stapsgewijs tot volledige circulariteit te komen. Onze gemeente heeft hierop invloed door beleidskeuzes te maken over de manier van inzamelen of voorlichting van burgers om dit doel te bereiken.

De gemeente kent op dit moment een hergebruik van 70% bij een aanbod van restafval van 111 kilo per inwoner. Dit percentage en de hoeveelheid restafval ligt al een aantal jaren rond hetzelfde niveau. Puur afgaand op de cijfers betekent dit dat er nog veel ruimte voor verbetering is. Makkelijk zal dit niet zijn, omdat de grote stappen al gemaakt zijn en dat verdere verbetering steeds lastiger zal worden in de huidige constellatie van inzamelingsystematiek. Dit betekent niet dat de gemeente niks moet doen en daarom zal het streven gedurende de looptijd van dit afvalbeleidsplan zijn om minimaal 75% hergebruik te bereiken om ook in lijn te komen met andere vergelijkbare gemeenten en de lat op maximaal 100 kilo restafval per inwoner te leggen. Hierbij de doelstelling van VANG voor de periode tot 2025 te omarmen om afval nog beter te scheiden en hieruit kwalitatief goede deelstromen\ grondstoffen te verkrijgen.

Advies:

Het hergebruikspercentage met 5% proberen te verbeteren tot 75% en de hoeveelheid huishoudelijk restafval terug te dringen tot 100 kilo per inwoner gedurende de looptijd van het afvalbeleidsplan. Hierbij de VANG doelstelling voor de periode tot en met 2025 omarmen en in te zetten op betere scheiding en kwalitatief betere deelstromen\ grondstoffen te verkrijgen.

Uitgangspunt 6. Oud papier en karton inzameling door verenigingen

In de gemeente zijn er ongeveer 40 verenigingen en instellingen die sinds jaar en dag oud papier en karton inzamelen. Met deze inzameling wordt extra geld gegenereerd die het voor verenigingen en instellingen mogelijk maakt om extra activiteiten danwel materialen aan te schaffen. Het gaat om ongeveer 1.400 ton per jaar. Ter vergelijking, de milieuboer zamelt jaarlijks ongeveer 3.000 ton in. Deze hoeveelheid is al jaren redelijk stabiel. De inkomsten verschillen per jaar en zijn afhankelijk van de wereldwijde oud papier prijs. Deze prijs fluctueert sterk. Op dit moment is de oud papier prijs goed. Er zijn ook mindere periodes en dan treedt de subsidieregeling die de gemeente heeft in werking. Op deze manier hebben de verenigingen nog een basis inkomen. Van deze regeling is sinds het bestaan van de gemeente Westerkwartier nog geen gebruik gemaakt. De verwachting is dat vanwege de druk op de grondstoffenmarkt oud papier een positieve opbrengst blijft houden en bij lagere opbrengsten kan gebruik gemaakt worden van het gemeentelijke subsidiesysteem. Medio 2020 is hiervoor het subsidiebeleid geharmoniseerd.

De inzameling door instellingen en verenigingen is niet dekkend voor de hele gemeente. Verenigingen en instellingen die inzamelen zijn vooral terug te vinden in de voormalige gemeenten Zuidhorn, Grootegast, het gebied Middag en in iets mindere mate Marum. In de voormalige gemeente Leek zijn de verenigingen en instellingen in het verleden uitgekocht. Een probleem dat je veel terug ziet is de terugloop in het aantal vrijwilligers en de vergrijzing. Voor veel gemeenten is dit een reden om verenigingen en instellingen uit te kopen en de inzameling zelf ter hand te nemen.

In het Westerkwartier is het aantal verenigingen en instellingen al jaren stabiel. De gemeente is niet afhankelijk voor een volledige inzameling in het Westerkwartier door verenigingen, omdat de milieuboer het leeuwendeel van het oud papier inzamelt en dit in de volledige gemeente verzorgt. Dit maakt het niet noodzakelijk om hier nu verandering in aan te brengen. Het is wel zaak om hier de vinger aan de pols te houden. Een aanpassing kan ertoe leiden dat er compensatiebeleid moet komen in de afbouw van de inkomsten van verenigingen en instellingen. Afschaffing kan er ook voor zorgen dat er problemen ontstaan in de inzameling van de milieuboer. Deze is nu afgestemd om ongeveer 3.000 ton oud papier en een forse verhoging van deze hoeveelheid kan ertoe leiden dat met het huidige inzamelingsmateriaal de inzameling niet verzorgd kan worden.

Een natuurlijk moment om een verandering aan te brengen in de inzameling door verenigingen en instellingen is medio 2028 wanneer de contracten voor de brongescheiden inzameling en de inzameling van restafval en gft aflopen. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan mini containers voor de inzameling van oud papier en karton. Zodoende is het wenselijk dit onderwerp te betrekken in de brede discussie die gevoerd gaat worden medio 2025\ 2026 over de toekomstige inrichting van de inzameling na 2028.

Advies:

De inzameling van oud papier en karton door verenigingen en instellingen ongemoeid te laten. Indien de marktprijs ontoereikend is kan er een subsidie worden aangevraagd, waardoor het voor verenigingen en instellingen aantrekkelijk blijft om in te zamelen. De toekomst van de inzameling van oud papier en karton betrekken bij de brede discussie medio 2025\ 2026.

Uitgangspunt 7. Kostenbeheersing

Geconstateerd is dat de gemeente Westerkwartier een hoog serviceniveau aan haar inwoners biedt maar dat dit hoge kosten met zich meebrengt. Dit zorgt ervoor dat de gemeente Westerkwartier aanzienlijk duurder is dan andere vergelijkbare plattelandsgemeenten maar ook ten aanzien van de meer verstedelijkte gemeenten. Het is wenselijk om de kosten voor de inzameling beheersbaar te houden. Beheersbare kosten betekent een stabiele afvalstoffenheffing waarvan we liever zien dat deze daalt dan stijgt. Onderstaand wordt aan de hand van een aantal onderwerpen nader op de kostenbeheersing ingegaan.

Kostenbeheersing door aandeelhouderschap

Het reeds in gang gezette aandeelhouderschap bij Omrin heeft de kosten voor de verwerking van restafval fors verminderd. Dit heeft een dempend effect op de stijging van de afvalstoffenheffing gehad. Op korte termijn valt hier verder geen grote ontwikkelingen te verwachten. Voor de langere termijn, wordt gewerkt aan een vergistings en composteringsinstallatie op het ARCG te Groningen, medio 2023 komt hier meer duidelijkheid over. Op dit moment is Omrin hiervoor nog afhankelijk van derden. De verwachting is dat wanneer Omrin dit in eigen beheer uitvoert, dit een aanzienlijke besparing is op de verwerking van gft. Dit past ook binnen de filosofie van Omrin om de verwerkingskosten voor haar aandeelhoudende gemeenten laag te houden.

Door toetreding tot Omrin zal de gemeenschappelijke regeling ARCG worden opgeheven. Dit vloeit voort uit het feit dat de ARCG de verwerking van de restafvalstromen en het GFT voor haar deelnemende gemeenten verzorgde. Dit is nu belegd bij Omrin. Een zware regeling zoals deze gemeenschappelijke regeling heeft dan geen meerwaarde meer. Volledige ontmanteling van de ARCG kan niet vanwege de PPS constructie met de Stainkoeln, eindafdek Woldjespoor en het beheer en de inkomsten van het ARCG terrein. Hiervoor zal een lichtere regeling worden opgezet. Een lichtere regeling betekent lagere kosten en dit zal een besparing opleveren van ongeveer € 50.000,-. Mogelijk kunnen de inkomsten bij de ARCG naar de toekomst toe verder oplopen als de vergistings- en composteringsinstallatie van Omrin wordt gerealiseerd.

Kostenbeheersing aanbestedingen

Voor de korte termijn zijn er geen mogelijkheden om te sturen op de kosten. Dit vloeit voort uit de langlopende contracten die zijn gesloten voor de huis aan huis inzameling. Contracten in de inzameling open breken leidt tot compensatie voor misgelopen winst en compensatie van materiaal wat niet is afgeschreven. Door het huidige systeem van twee typen inzameling (brongescheiden stromen\ restafval en GFT) maakt het lastiger om veranderingen aan te brengen die resultaat opleveren.

Dit maakt het lastig om in de komende jaren te sturen naar lagere kosten voor het afvalbeheer. Het contract voor onder andere de milieuboer loopt nog tot en met 2028. Indien contracten nu opengebroken moeten gaan worden, betekent dit een compensatie van de contractant en is er geen garantie dat dit tot een kostenreductie gaat leiden. Vermindering van bijvoorbeeld de frequentie van inzameling betekent niet automatisch een vermindering van de hoeveelheid afval of brongescheiden stromen die worden aangeboden. Pas wanneer er een forse terugloop in aanbod komt, kan er minder inzamelateriaal en personeel worden ingezet, hier is op voorhand geen sprake van.

Het is verstandig om deze contracten uit te dienen en vroegtijdig met elkaar het gesprek aan te gaan hoe de inzameling voor de verdere toekomst eruit moet komen te zien. Door dit vroegtijdig te doen kan inzicht

verschafft worden in de effecten voor hergebruik en wat dit kosten technisch betekent. Een vroegtijdige discussie betekent dat er voldoende tijd voor een goede implementatie is.

Naast een aantal kleinere aanbestedingen\ zaken die nog moeten komen is het eerst volgende moment om serieus op de kosten te kunnen sturen, de realisatie van een nieuwe milieustraat\ circulair ambachtscentrum. Dit wordt op dit moment nader uitgewerkt.

Kosten beheersing door invorderen inzet eigen materiaal

Een punt om te onderzoeken is de toekomstige inzet van het materiaal van de buitendienst. Doordat het wagenpark steeds meer afgestemd gaat worden op het niveau van de grotere gemeente Westerkwartier liggen hier mogelijkheden om materiaal efficiënter te benutten en hierop in te kunnen verdienen cq. door transportwerkzaamheden in het afval te kunnen verrichten en daardoor kosten van externe inhuur te verminderen. Het is belangrijk dit verder te onderzoeken.

Marktontwikkelingen\ economisch klimaat

Op dit moment zijn er ontwikkelingen die van negatieve invloed kunnen zijn op de kosten. Hierbij moet worden gedacht aan het economisch klimaat met hoge energieprijzen die van invloed zijn op de verwerking, waarbij veel energie benodigd is. Het gaat onder andere om de verwerking van de afvalstromen glas en oud papier. Dit zorgt ervoor dat grondstoffen minder waarde krijgen, mogelijk zelfs een negatieve waarde.

De inflatie is ook fors hoger dan voorgaande jaren en dit heeft ook een negatieve impact op vergoedingen die contractpartijen ontvangen. Contracten worden jaarlijks geïndexeerd, deze indexering zit normaal rond de 2%, de definitieve indexering 2023 is nog niet bekend maar zal fors hoger liggen dan voorgaande jaren en het kan zijn dat er nog een aantal jaren met hoge inflatie volgen. Dit zijn zaken waar de gemeente geen invloed op heeft en die zo goed mogelijk opgevangen moeten worden.

Advies:

In het afvalbeleidsplan de verschillende onderdelen over kostenbeheersing opnemen en hierbij aangeven wanneer wat te verwachten valt. Hiernaast ook ingaan op marktontwikkelingen en het economisch klimaat die bij hoge grondstofprijzen positief kunnen bijdragen maar ook kunnen zorgen voor tegenvallers waar weinig grip op is.

Uitgangspunt 8. Beleid huis aan huis inzameling

De huis aan huis inzameling is nu voor langere periode contractueel geregeld. Dit raakt ook het punt van kostenbeheersing. Zolang deze contracten lopen zijn wij gebonden aan de huidige wijze van inzameling en blijft het kostenniveau voor deze posten de komende jaren redelijk gelijk.

In het advies van de rekenkamercommissie wordt ook geadviseerd hoe om te gaan met aanbestedingen in de toekomst. Er wordt geadviseerd om ruim voor de aanbesteding een uitgangspunten notitie op te stellen en daar keuzes in te maken die kostenbesparend werken. Hier worden een aantal opties voor genoemd. Het werken met een uitgangspuntennotitie hanteren we vaker voor grotere aanbestedingen op afvalgebied en deze werkwijze zijn we gewoon en wordt doorgezet naar de toekomst.

Van groter belang is om principiële keuzes te maken aangaande de inzameling. In het Westerkwartier wordt nu een gecombineerd systeem gehanteerd van brongescheiden inzameling en restafval en gft met mini containers gecombineerd met diftar. Dit kent een hoog serviceniveau maar zorgt voor een hoge afvalstoffenheffing. Een dergelijk systeem zie je nergens anders in Nederland terug.

De meeste gemeenten maken een duidelijke keuze voor nascheiding danwel bronscheiding. Het systeem in het Westerkwartier is opgezet in een tijd dat bronscheiding beter was en nascheiding alleen geschikt was voor grote steden. Dit beeld begint inmiddels te verschuiven en ondanks dat nascheiding nog niet helemaal dezelfde resultaten oplevert als brongescheiden inzameling worden de resultaten de laatste jaren snel beter.

Steeds meer nascheidende gemeenten combineren dit met een beperkte vorm van brongescheiden inzameling voor stromen die nog niet nagescheiden kunnen worden. Het gaat om de stromen oud papier en karton, glas, textiel en gft. Deze inzameling kan aan huis plaatsvinden, middels milieuparkjes op centrale posities in de gemeente of een combinatie hiervan. Ook deze gemeenten hanteren vaak een vorm van diftar om de inwoners te prikkelen om zoveel mogelijk het afval brongescheiden aan te bieden. Het kan hier gaan

om diftar op basis van lediging, gewicht of een combinatie hiervan. Het aanpassen van de frequentie kan dan ook een belangrijke bijdrage opleveren in de resultaten.

De toetreding tot Omrin biedt naar de toekomst toe ook meer mogelijkheden. De gemeenten die aan nascheiding doen krijgen steeds meer mogelijkheden om meer stromen na te scheiden. Omrin is naast het doorlopend verbeteren van de nascheidingsinstallatie op dit moment druk bezig met de ontwikkeling van de DANO trommel. Met de DANO trommel kan aanzienlijk meer organisch materiaal uit het restafval gehaald worden en omgezet worden in groen gas. Een stroom als luiers die in het verleden rechtstreeks richting verbrandingsoven ging, kan nu ook uitgesorteerd worden en kan voor een belangrijk deel in groen gas en herbruikbaar plastic omgezet worden.

Op dit moment is de gemeente gebonden aan de huidige langlopende contracten en kan deze tijd benut worden om de ontwikkelingen te volgen en deze gedurende de looptijd van het afvalbeleidsplan mee te nemen in de discussie medio 2025\ 2026 die gevoerd wordt welke kant de gemeente Westerkwartier opgaat aangaande de inzameling huis aan huis. De raad kan dan uitgebreid meegenomen worden in de mogelijkheden die er dan zijn.

Zodoende is het wenselijk om gedurende deze tijd de inzamelcontracten te synchroniseren. Dit betekent dat het contract met Renewi voor de inzameling van restafval en gft gelijk wordt getrokken met het contract voor de inzameling van de brongescheiden stromen. Het gelijktrekken biedt de optimale ruimte om gemaakte keuzes in 2025\2026 in 1 keer in te voeren omdat er geen tijdelijke tussen oplossingen gecreëerd moeten worden.

Advies:

Opnemen in het afvalbeleidsplan dat breed gekeken gaat worden naar de toekomstige inrichting van de huis aan huisinzameling en alle ontwikkelingen hierbij betrekken. Deze discussie moet medio 2025\ 2026 gevoerd gaan worden. De uitkomsten zullen bepalend zijn hoe de afvalinzameling er na 2028 uit komt te zien. Het voeren van de discussie op een vroegtijdig moment maakt het mogelijk om tijdig te kunnen anticiperen op de uitkomsten. Zodoende is het wenselijk om de einddata van de grote inzamelcontracten te harmoniseren op eind 2028.

Uitgangspunt 9. Frequentie milieuboer verminderen\ halveren

In de aanbevelingsbrief rekenkamercommissie is onder punt 4 aangegeven het volgende aangegeven:

``Overweeg om in overleg met de inzamelaar van de milieuboer de frequentie van de milieuboer te halveren``.

Tijdens de bijeenkomst van 11 mei en 22 juni heeft de voormalig portefeuillehouder dit ontraden. De grondslag hiervoor is drieledig:

1. Het gaat om een lang lopend contract tot en met 2028 wat veel inspanning tot stand is gekomen. Het beperken van de inzamelfrequentie zou betekenen dat er met de inzamelaar gesproken moet worden over compensatie door het beperken van de verdienmogelijkheden en het kunnen terugverdienen van de investeringen in personeel en inzamelmateriaal.
2. Het is niet gezegd dat het verminderen van de inzamelfrequentie tot een besparing gaat leiden, omdat een besparing inherent is aan vermindering van het totale tonnage wat er toe leidt dat er minder materiaal en personeel ingezet kan worden. Het verminderen van de frequentie zal ertoe leiden dat de brongescheiden stromen worden opgespaard en dan alsnog worden aangeboden, omdat het Diftar tarief gehanteerd voor restafval en gft het niet aantrekkelijk maakt om het in de container te doen.
3. Vermindering van de frequentie druist ook in tegen het principe van brongescheiden inzameling wat wordt gehanteerd. Het is de bedoeling dat er zoveel mogelijk aan de brongescheiden wordt. Middels het terugbrengen van de frequentie loopt het risico dat er meer in het restafval beland en dat is niet wenselijk. Hiernaast zijn er onvoldoende mogelijkheden in de openbare ruimte om brongescheiden stromen te ontvangen. Tevens zou dit betekenen dat er dan twee brongescheiden systemen gehanteerd worden met bijbehorende kosten.

Advies:

De frequentie van de brongescheiden stromen onveranderd laten, omdat dit van negatieve invloed kan zijn op de hoeveelheid brongescheiden stromen, dit kan leiden tot meer restafval. Tevens zijn er onvoldoende inzamelmiddelen in de openbare ruimte om dit op te vangen. Het openbreken van het langlopende contract leidt tot compensatie. Dit onderwerp betrekken bij de brede discussie 2025\ 2026 over de toekomstige inrichting van de huis aan huisinzameling.

Uitgangspunt 10. Frequentie inzameling Renewi

In de presentatie van 22 juni 2022 is aangegeven dat er mogelijk een aantal knoppen zijn om aan te draaien. In de aanbesteding van de inzameling van het restafval en gft is de mogelijkheid opgenomen om in relatie tot verdergaande duurzame voertuigen de frequentie van inzamelen terug te brengen. Inmiddels is geconstateerd dat verdergaande duurzame voertuigen op dit moment geen optie is, omdat de gemeente niet geschikt is voor de huidige generatie elektrische inzamelvoertuigen en het gebruik van waterstof inzamelvoertuigen nog in de kinderschoenen staat. Tevens is het de vraag of het verminderen van de frequentie resultaat oplevert. De afgelopen jaren is al veel gedaan om de hoeveelheid restafval terug te brengen en ten opzichte van veel gemeenten is deze al redelijk laag. Bij gemeenten waar nog veel te winnen valt ten aanzien van de hoeveelheid restafval, kan deze frequentievermindering hier een boost aan geven. Dit zal in het geval van de gemeente Westerkwartier niet het geval zijn, omdat dit in de praktijk betekent dat per lediging de dubbele hoeveelheid afval wordt aangeboden en dat hierdoor hetzelfde aantal inzamelvoertuigen en personeel moet worden ingezet. Onze huidige route wordt al met minder materiaal gereden dan bij gemeenten die nog geen maatregelen hebben getroffen.

In het contract is een verlengingsmogelijkheid opgenomen. Hiermee kan het contract verlengd worden tot en met 2027. Onderzocht moet worden wat de mogelijkheden zijn om dit nog met 1 jaar te kunnen verlengen, zodat de looptijd gelijk getrokken wordt aan die van de inzameling van de brongescheiden stromen, met een looptijd tot en met 2028. Bij gelijke beëindiging van de contracten kunnen op dat moment samenhangende keuzes gemaakt worden.

Advies:

Frequentie inzameling restafval en GFT onveranderd laten, omdat dit naar verwachting geen positieve bijdrage oplevert in minder restafval en niet leidt tot een vermindering van de kosten. Looptijd gelijk trekken met de inzameling van de brongescheiden stromen, zodat er 1 gezamenlijke einddatum komt om aan de hand van de uitkomsten brede discussie 2025\ 2026 over de toekomstige inrichting van de huis aan huisinzameling dit in 1 keer te kunnen inrichten.

Uitgangspunt 11. Grondstoffen manager

In een circulaire economie verschuift afvalmanagement naar grondstoffenmanagement. In de circulaire economie praten we niet meer over afval. Afval is in deze tijd niet meer het einde van een cyclus, maar juist de start van een nieuw begin. Afval bestaat namelijk uit waardevolle grondstoffen, die veelal gekenmerkt worden door schaarste en een basis zijn voor nieuwe producten. We hebben het daarom niet meer over afval, maar juist over grondstoffen. Steeds meer van deze grondstoffen krijgen door schaarste een positieve waarde. De laatste jaren wordt daardoor anders naar afval gekeken. In het verleden werd afval vaak nog geassocieerd met viezigheid, afgedankt materiaal en vooral niet meer nuttig. Maar afval bestaat uit grondstoffen en zijn juist schoon en waardevol.

De gemeente is verantwoordelijk voor de inzameling van deze grote hoeveelheden afval (grondstoffen) bij haar inwoners en verantwoordelijk voor de verwerking. In het behalen van de VANG doelstellingen naar een zo circulair mogelijke economie verandert de positie van de gemeente ook. De gemeente zal de komende jaren steeds meer de kant op gaan van grondstoffenmanager. De gemeente is verantwoordelijk voor het afval wat wordt ingezameld en zal naast het voorkomen van afval, ook zo goed mogelijk op zoek moeten naar de meest optimale mogelijkheden voor het verwerken en toepassen van de ingezamelde stromen, om deze de waarde te laten behouden voor een zo goed mogelijk hergebruik.

Definitie grondstoffenmanagement:

Afval is in deze tijd niet meer het einde van een cyclus, maar juist de start van een nieuw begin. Afval bestaat namelijk uit waardevolle grondstoffen, die veelal gekenmerkt worden door schaarste en een basis zijn voor nieuwe

producten. We hebben het daarom niet meer over afval, maar juist over grondstoffen zodat het afval automatisch een waarde krijgt.

Voor een belangrijk deel staat de gemeente nu aan de zijlijn, omdat de verwerking voor meerdere jaren is vastgelegd in contracten bij derden. De rol van de gemeente als grondstoffenmanager moet de komende jaren gaan groeien. De eerste stappen daartoe zijn gezet middels de toetreding tot Omrin, omdat hier uitstekende kansen liggen voor een goede verwerking van het restafval met energieopwekking en de verwerking van gft. Nieuwe mogelijkheden liggen in de verdere toekomst bij onder andere de ontwikkeling van een nieuwe milieustraat en de te maken keuze medio 2025\ 2026 hoe de gemeente de toekomstige huis aan huisinzameling wil gaan vormgeven.

Hiernaast komt er bij de gemeente veel groenafval vrij, dit heeft dan betrekking op slootruigte, bermmaaisel, takken en snoeiafval en blad afval. Dit materiaal kan ook nog een upgrade gebruiken voor betere toepassing in het eigen gemeentelijk domein. Voor deze upgrade is de gemeente ook afhankelijk van een nieuwe milieustraat die hier mogelijkheden voor heeft.

Advies:

De gemeentelijke rol als grondstoffenmanager omarmen en deze naar de toekomst toe uit te breiden.

Uitgangspunt 12. Afvalstromen en producentenverantwoordelijkheid

In de aanbevelingsbrief rekenkamercommissie is onder punt 5 aangegeven het volgende aangegeven:

``Overweeg de inzameling van afvalstromen waarvoor een producentenverantwoordelijkheid van toepassing is zoals elektrische en elektronische apparaten niet door gemeente in te laten zamelen``

Tijdens de bijeenkomst van 11 mei is hier ook al kort door het onderzoeksbureau op ingegaan en is ook al aangegeven dat het om een zeer beperkte hoeveelheid gaat en dat hier weinig financieel voordeel op te behalen is. In onze gemeente gaat het alleen om de stroom kleine elektrische apparatuur die door de milieuboer wordt ingezameld. Het betreft ongeveer 40 ton op jaar basis en wordt ingezet voor het project Wastetrain. Dit is een project vanuit het sociaal domein en is gericht op het ontmantelen van kleine elektrische apparatuur en te benutten als doorstroomfunctie naar reguliere arbeid maar ook om statushouders dagbesteding te bieden, doorstroom voor reguliere arbeid en het leren van de Nederlandse taal. Het zou hier gaan om een besparing van ongeveer € 6.000,- en afschaffen zou ervoor zorgen dat het project Wastetrain eindigt. Het zou verstandig zijn om de keuze voor het wel of niet beëindigen van deze inzameling te koppelen aan de looptijd van het project Wastetrain. Het is wel verstandig om geen afvalstromen zonder zwaarwegende redenen te benutten voor projecten die een producentenverantwoordelijkheid kennen.

Advies:

Gedurende de looptijd van het project Wastetrain de stroom kleine elektrische apparatuur die middels de brongescheiden inzameling wordt ingezameld niet beëindigen. Bij beëindiging van het project Wastetrain besluiten of de inzameling wordt stopgezet en dit weer onder de producenten verantwoordelijkheid te laten vallen. Geen nieuwe projecten zonder zwaarwegende reden opzetten die onder de producentenverantwoordelijkheid vallen.

Uitgangspunt 13. Grofhuishoudelijk restafval en tuinafval (milieustraat)

Op 1 locatie in onze gemeente is een volwaardige milieustraat, dit is op de locaties de Tweemat te Grootegast. Het betreft hier de milieustraat van de voormalige Westerkwartier gemeenten Grootegast, Leek en marum. Hier kunnen 18 soorten grof huishoudelijk restafval en tuinafval separaat ingezameld. Dit betreft het wettelijk minimaal aantal stromen die moeten worden ingezameld. Dit is een gemeentelijke locatie op het oude afvalstort van de voormalige gemeente Grootegast. Naast het grofhuishoudelijk restafval van inwoners wordt hier ook sluitruigte, bermmaaisel en blad afval uit de openbare ruimte gebracht door de buitendienst. Dit is een verouderde locatie, gelegen op een oude stort locatie en vanwege de verzakkende bodem aan investering behoeftig. Deze milieustraat wordt geëxploiteerd door de firma Hoeksema. Het betreft een contract voor onbepaalde duur met een opzeg termijn van 1 jaar.

Op de locatie Vagroen te Gaarkeuken is het mogelijk voor inwoners om tuinafval te brengen. Deze locatie is in eigendom van Indaver en deze voert ook de exploitatie uit. Het gaat hier om een locatie die door de voormalige gemeente Zuidhorn benut werd. Voor grofhuishoudelijk restafval was er een mobiele oplossing

die nu niet meer bestaat. Naast het grofhuishoudelijk restafval van inwoners wordt hier ook sluitruigte, bermmaaisel en blad afval uit de openbare ruimte gebracht door de buitendienst.

Op dit moment werken we met twee locaties en het is wenselijk beide locatie open te houden, tot dat er duidelijkheid is over een nieuwe milieustraat en de mogelijkheden die hier zijn. Zodra deze duidelijkheid er is kan bepaald worden hoe lang we hier nog door moeten en onder welke condities. Het beëindigen van het contract locatie Vagroen is op dit moment geen optie, omdat de locatie Tweemat de volledige stroom groen materiaal niet kan verwerken en de huidige inzamellogistiek van de buitendienst voor hier niet op berekend is.

Advies:

In afwachting van de toekomstige nieuwe milieustraat beide locaties open houden. Zodra deze duidelijkheid er is kan bepaald worden hoe lang we hier nog mee door moeten gaan en onder welke condities.

Uitgangspunt 14. SROI (Social Return Of Investment)

De inzet van social return heeft altijd als een rode draad door de inzameling in het Westerkwartier gelopen. De inzameling van afval heeft zich altijd perfect geleend voor de inzet van social return. Voornamelijk in de inzameling van de brongescheiden stromen en in eerste instantie in de sorteerslag milieuzak en oud papier\ karton en later de voorsortering van de milieuzak. In mindere mate vind de inzet van social return plaats op de milieustraat. De focus op social return is ontstaan in een periode dat de banen niet voor het opscheppen lagen voor deze doelgroepen en dat sociaal werkbedrijven grote werkgevers werden. In het Westerkwartier is in het verleden zwaar ingezet op het creëren van banen in de afvalinzameling en was dit ook leidend bij aanbestedingen in het afval. Hierbij moet gedacht worden aan zware eisen zoals het PSO 30 plus certificaat.

Inmiddels kunnen werknemers met een social return achtergrond steeds beter een baan vinden in de reguliere arbeidsmarkt. Dit komt door onder andere door vergrijzing met als gevolg krapte op de arbeidsmarkt. Niet dat dit onderwerp terzijde moet worden geschoven maar het moet niet per definitie leidend zijn. Het kan namelijk leiden tot kostenverhoging en afhankelijkheid van 1 of enkele partijen bij een aanbesteding. Waar mogelijk kan nog uitstekend om een percentage van de opdrachtsom gevraagd worden voor de inzet van social return, en kan aansluiting gezocht worden bij landelijke percentages die normaliter gehanteerd worden. Deze percentages zijn in het bedrijfsleven ruim geaccepteerd en leiden niet tot prijsdruk in negatieve zin.

De gemeente moet zelf ook afscheid nemen van het opzetten van gecreëerde arbeid. Hierbij moet onder andere gedacht worden aan de per 1 januari 2022 afgeschafte voorsortering van de milieuzak. Deze constructie heeft geleid tot kostenverhogingen en tevens een beperking opgeleverd in de bewegingsvrijheid voor het maken van keuzes die efficiëntie en besparing in de weg stonden.

Advies:

Voorafgaand aan een aanbesteding duidelijk bepalen welk percentage aan SROI opgenomen moet worden, wat betekent dit voor de marktwerking en wat de financiële consequenties hiervan kunnen zijn.

Uitgangspunt 15. Aanbestedingen inzameling

Voor het doen van aanbestedingen is het wenselijk dat het college en de raad de uitgangspunten vroegtijdig hebben bepaald. Uitgangspunt is een jaar voor afloop van de contracten, zodat er voldoende tijd is voor het doorlopen van een aanbestedingsprocedure. Belangrijke elementen die in deze uitgangspunten notitie terug moeten komen zijn:

- Reikwijdte en opzet aanbesteding
 - Het aantal percelen
 - Eigen op- en overslaglocatie inrichten, die geen concurrentie belemmert en kostenverhogend werkt
 - Gelijke contractduren, om eenvoudiger van koers te veranderen bij nieuwe aanbestedingsronde
- Serviceniveau
 - Inzamelfrequentie restafval, gft en evt brongescheidenstromen
 - PMD bron- of nascheiden

- In te zamelen fracties
- Gewicht SROI
 - Gewicht en percentage van SROI
- Duurzame mobiliteit
 - Gewicht en percentage duurzame mobiliteit

Voorafgaand aan het opzetten van aanbestedingen en het bepalen van uitgangspunten moeten medio 2025\2026 principe keuzes gemaakt worden of de gemeente Westerkwartier intensief aan de bron wil blijven scheiden danwel de overgang wil maken richting nascheiding, of een tussenvorm. Bovenstaande zal hierbij betrokken worden. Dit geldt ook voor kleinere aanbestedingen waar slechts een aantal van deze punten op betrekking zullen hebben.

Advies:

Uitgangspunten vroegtijdig laten bepalen\ vaststellen door college en raad. Minimaal 1 jaar voorafgaand aan de ingangsdatum van het nieuwe contract.

Uitgangspunt 16. Regeling reinigingsrecht tegen het licht houden

De inwoners van de gemeente betalen afvalstoffenheffing en kleinere bedrijven gelijkwaardig aan een huishouden qua grootte en samenstelling van het huishoudelijk restafval mogen van de gemeentelijke (huishoudelijke) inzameling gebruik maken. Zij betalen hiervoor reinigingsrecht. Inmiddels zijn er veel bedrijven zoals bijvoorbeeld zorgboerderijen, campings, winkels, kantoorgebouwen en andere bedrijven die hier gebruik van maken. Het afval afkomstig van deze bedrijven hebben qua samenstellingen en hoeveelheid niets meer te maken met de uitgangspunten van het reinigingsrecht namelijk het gelijkheidsprincipe dat het afval gelijkend en vergelijkbaar dient te zijn aan huishoudens qua hoeveelheid maar ook qua samenstelling.

Een bijkomend, niet onbelangrijk probleem ontstaat in de route van de milieuboer op bedrijventerreinen dan wel winkelgebieden, waar het bijna onmogelijk is te controleren door wie het afval wordt aangeboden en of er reinigingsrecht voor wordt betaald. In de huidige wetgeving (Wet milieubeheer) ligt de verantwoordelijkheid voor het bedrijfsafval bij het afval producerend bedrijf zelf. Ze moeten het inzamelen en het verwerken van het bedrijfsafval zelf organiseren. Het principe van "De vervuiler betaald" is hier van toepassing. Toezicht op het overtreden van de regels op het gebied van bedrijfsafval ligt bij het bevoegd gezag (Omgevingsdienst, Provincie). De gemeente heeft hierin geen taak. Inmiddels zijn er steeds meer gemeenten die het reinigingsrecht afschaffen om bovenstaande redenen.

Daarom is het wenselijk om het systeem van reinigingsrecht af te schaffen. Bijkomend voordeel is de vermindering van de totale hoeveelheid huishoudelijk restafval. Immers het bedrijfsafval afkomstig van reinigingsrecht wordt in de huishoudelijke inzamelroute meegenomen. Het afschaffen van het reinigingsrecht levert een positieve impuls op met betrekking tot het behalen van de VANG doelstelling. De scholen kunnen hier een uitzondering op vormen in het verband met educatieve doelstelling lees het opvoeden van jeugd\ de jeugd heeft de toekomst. Zorgen voor het verdwijnen van deze stromen in de illegaliteit is er niet, omdat de Omgevingsdienst Groningen erop toeziet dat het afval aan erkende verwerkers wordt aangeboden.

Advies:

Het reinigingsrecht afschaffen, hiervoor een regeling uitwerken en in laten gaan in een nieuw kalenderjaar, hier uitvoerig over communiceren met gebruikers van het reinigingsrecht en dit ruim van tevoren laten weten, zodat gebruikers tijdig andere oplossingen kunnen regelen. In deze regeling een uitzondering maken voor de basisscholen.

Uitgangspunt 17. Nieuwe milieustraat 2.0\ circulair ambachtencentrum

Naar aanleiding van het feit dat de verouderde milieustraat niet meer voldoet aan de eisen van de tijd en het ontbreken van mogelijkheden op de huidige oude stortlocatie voor een upgrade naar een toekomstbestendige

milieustraat is het onderzoek gestart naar een nieuwe milieustraat op een nieuwe locatie. Hoofddreden voor het onderzoek:

- Verouderd
- Te klein
- Verzakt/ fors onderhoud
- Geen interne samenwerking
- Gebrek aan op- en overslag grondstoffen/ beperkt gemeente in rol grondstoffenmanager

Het doel van het onderzoek sluit aan bij de maatschappelijke belangen en doelstellingen. In de steeds verdergaande verduurzaming van onze maatschappij zal circulariteit een steeds grotere rol gaan spelen op het gebied van hergebruik dan wel sociale circulariteit. Ook in de inzameling en verwerking van afval groeit deze rol. Jaarlijks passeren duizenden tonnen groenafval van de buitendienst en grof huishoudelijk restafval van inwoners de poort. Zodoende is de gemeentelijke toekomstige milieustraat het instrument om een significante bijdrage aan duurzaamheid te gaan leveren.

Uitgangspunten/ randvoorwaarden voor het onderzoek

Om tot een opzet te komen voor de toekomstige milieustraat is met meerdere betrokken disciplines binnen de organisatie bepaald welke uitgangspunten/ randvoorwaarden in het onderzoek meegenomen worden. Het betreft de volgende:

1. DNA van de gemeente Westerkwartier
2. Locatie
3. Huidige locatie(s)/ nevenlocaties
4. Latende locatie
5. Draagvlak
6. Circulariteit
7. Sociale circulariteit
8. Financieel
9. Beheer/ exploitatie
10. Centrale spil voor alle vrijkomende grondstoffen in de gemeente
11. Toekomstbestendigheid

De uitwerking leidt tot een onderzoeksrapport waarin het volgende is uitgewerkt:

- Een globale opzet voor een toekomstige milieustraat 2.0\ circulair ambachtencentrum, en de effecten hiervan op duurzaamheid, werkgelegenheid en bijdragen aan overige gemeentelijke speerpunten.
- Het in beeld brengen en beoordelen van de mogelijke locaties voor die milieustraat op basis van een multicriteria-analyse en het daarin komen tot een voorkeursoptie of voorkeursopties. In deze analyse wordt ook de huidige locatie meegenomen.
- Het in beeld brengen van de financiële gevolgen van de voorkeursoptie(s): investeringen, exploitatielasten en -baten en dekking.
- Het in beeld brengen in eerste aanzet van de overige belangrijke aspecten die bij de voorkeursoptie(s) zoals juridische, organisatorische en communicatieaspecten.
- Het in beeld brengen van de bestuurlijke keuzemogelijkheden hierin.

In de uitwerking is rekening gehouden met de handvatten die vanuit de aanbevelingen rekenkameronderzoek zijn aangereikt. De uitkomsten worden ter informatie aan de raad gepresenteerd, voor de uitvoering zal een krediet worden gevraagd.

Advies:

Het onderzoek naar de nieuwe milieustraat loopt gelijktijdig met het opstellen van het afvalbeleidsplan. In het afvalbeleidsplan zullen de hoofdlijnen van het onderzoek naar de nieuwe milieustraat worden opgenomen, omdat de uitwerking in het onderzoeksplan nieuwe milieustraat thuis hoort. De raad wordt meegenomen in het proces voor de nieuwe milieustraat.

Uitgangspunt 18. Voorlichting, inzicht\bewustwording, contact, dichtbij de inwoners, terugkoppeling

Voorlichting

De gemeente heeft nog nooit zoveel mogelijkheden (kranten, folders, social media, afvalapp etc.) gehad om haar inwoners te bereiken\ informeren. De kanalen worden doorlopend gebruikt om inwoners te bereiken en te informeren over onderwerpen die spelen. Hierbij moet gedacht worden aan informatie over de inzamelroutes\ dag van inzameling, takkenroutes en wegstremmingen.

De informatie bereikt de inwoners niet altijd. Dit komt voornamelijk door de versplintering van het aantal aanbodkanalen en zodra het social media betreft, waarop heel veel content voorbij komt, verdwijnt het snel in de massa. De hoeveelheid aan informatie die de gemeente deelt is de afgelopen jaren behoorlijk toegenomen wat ervoor zorgt dat er veel informatie vluchtig danwel niet wordt gelezen. Hiernaast speelt onder andere laaggeletterdheid en inwoners die de taal nog niet beheersen ook een rol.

De komende jaren moeten de ter beschikking staande middelen zo goed mogelijk worden toegepast en is het wenselijk communicatie middelen te ontwikkelen waarmee delen van de samenleving bereikt kunnen worden die moeite hebben de informatie tot zich te kunnen nemen.

Een voorbeeld van een communicatiemiddel wat zich steeds verder ontwikkelt is de afvalapp. De gemeente zet sinds twee jaar een app in met pushnotificatie maar die ook de mogelijkheid heeft om gepersonaliseerde push notificaties op postcodeniveau te versturen bij bijvoorbeeld een calamiteit.

Inzicht\ bewustwording

Naast het dftar principe wat al bijna wordt gehanteerd om de inwoners bewust te maken van de hoeveelheid afval die zij produceren cq. de vervuiler betaald zijn er meer mogelijkheden om inwoners bewust te maken. Nu krijgen inwoners tweemaal een overzicht van de aangeboden kilo's restafval en gft, op dit moment wordt onderzocht of inwoners realtime inzicht kunnen krijgen in aangeleverde kilo's. Het voordeel van realtime informatie voor inwoners is dat zij door actuele informatie bewuster met afval kunnen omgaan, omdat het effect van de gemaakte keuzes vrij snel in te zien is.

Bewustwording\ dichtbij de inwoner

Ook de gemeente Westerkwartier zet tegenwoordig Afvalcoaches in. De aanleiding voor de inzet van de afvalcoaches kwam voort uit het stoppen met de voorsortering van de inhoud van de milieupuut bij Hummel te Leek per 1 januari 2022. Middels de milieupuut wordt pd- materiaal ingezameld. De verwachting was dat tussen het pd materiaal teveel vervuiling zou zitten en dit tot afkeur van de milieupuut zou leiden door Nedvang. Gelet op de complexiteit van het aanbieden van het juiste huishoudelijke plastic verpakkingsmateriaal en drankenkartons en de beperkte kracht van passieve communicatie is gekozen voor de inzet van twee afvalcoaches om onze inwoners actief te begeleiden om in eerste instantie ervoor te zorgen dat de inhoud van de milieupuut voldoet aan de eis van maximaal 15% vervuiling. Latere doelstelling is om de afvalcoaches breder in te zetten. In samenwerking met Novatec zijn deze twee afvalcoaches opgeleid en medio oktober 2021 in onze gemeente werkzaam.

Mede door inzet van de afvalcoaches is de vervuiling significant teruggedrongen tot maximaal 10%. Hierdoor voldoen we ruimschoots aan de eis van maximaal 15% vervuiling. In het derde kwartaal was de afkeur teruggebracht naar 0%. Dit is onder andere bereikt door een gerichte aanpak van de afvalcoaches. De afvalcoaches zijn naast het beantwoorden van de vele vragen via telefoon en mail actief het veld ingegaan. Vooral het zichtbaar zijn in het veld en met inwoners het gesprek aangaan werkt zeer positief maar ook bij inwoners thuis komen om uitleg te geven wordt als uiterst positief ervaren. Onze inwoners en dat is een landelijke trend hebben het gevoel niet gehoord te worden door de overheid. De strakkere aanpak ten opzichte van de milieupuut wordt vaak niet positief ontvangen, omdat in het verleden bijna alles mee mocht. Doordat dat de afvalcoaches vanuit een positieve rol naar de inwoners toe acteren, krijgt deze het gevoel gehoord te worden en door het meenemen in de achterliggende redenen wordt er begrip gekweekt.

Inmiddels zijn de afvalcoaches ook actief om andere stromen te verbeteren en zijn de eerste stappen ook gezet naar onder andere het basisonderwijs om voorlichting te gaan verzorgen en is inmiddels het fenomeen afvalcoach ook door maatschappelijk werk De Schans opgepikt. In eerste instantie was dit alleen bedoeld om

inwoners voorlichting te geven tijdens het `` buurtbakkie `` maar inmiddels is de doorsteek naar het thema welzijn en energie gemaakt . Dit is gericht op armoedebestrijding en zullen onze afvalcoaches ook hier een bijdrage leveren, omdat goed scheidingsgedrag ook tot lagere kosten leidt, tevens kan voorlichting over bestaande regelingen gegeven worden. Het is wenselijk dat de afvalcoaches behouden blijven voor het Westerkwartier en de functie structureel wordt ingebed in de organisatie. Ook in toekomstige ontwikkelingen in de huis aan huis inzameling en de toekomstige milieustraat vormen zij een belangrijke schakel tussen inwoner en gemeente.

Inwoners participatie en betrekken jeugd

Naast een voorlichtende rol aan inwoners is het ook wenselijk om inwoners bij ingrijpende beleidswijzigingen te betrekken door bewonersavonden te organiseren. Dit zorgt voor een actieve wijze van informatie uitwisseling en het creëren van draagvlak voor de uiteindelijk keuzes die gemaakt worden. Hiernaast bestaat ook de mogelijkheid om inwoners actief bewust te maken door deze te betrekken in een campagne. Een voorbeeld van een campagne is het project 100-100-100, wat in veel gemeenten is uitgerold. In dit project is de gemeente de uitdaging aangegaan met 100 gezinnen om 100 dagen, 100% afvalvrij te zijn. Hiernaast werkt de gemeente nauw samen met stichting NCDE om de jeugd te bereiken vanaf het begin van de basisschool.

Terugkoppeling

Het is voor de gemeente ook goed om te weten hoe de inzameling ervaren wordt. Verspreid komt er via diverse kanalen informatie binnen maar het is verstandig om 1 keer per drie jaar een enquête uit te zetten bij het bewonerspanel en inwoners van de gemeente om feedback te krijgen op het gevoerde beleid en de uitkomsten af te kunnen zetten tegen eerdere enquête(s) en of genomen maatregelen effect hebben gehad.

Advies:

- Het contact met de inwoners is belangrijk, daarom is het verstandig de inwoners goed te informeren en mee te gaan met actuele ontwikkelingen om dit ook zo te houden
- Inzet op bewustwording door het verschaffen van inzicht door de aangeleverde kilo's inzichtelijk te maken
- Bewust wording door dichtbij de inwoners te zijn door verdere optimalisatie van de inzet door onze afvalcoaches
- Inwoners meer te betrekken bij de circulaire economie door onder andere het opzetten van projecten en bij beleidswijzigingen het organiseren van informatieavonden. Dit geldt ook voor de jeugd in onze gemeenten en dat start al op de basisschool en loopt door naar het voortgezet onderwijs
- Om trends te ontwaren in de effecten en de beleving is het wenselijk eens per drie jaar een enquête uit te zetten.

Uitgangspunt 19. Jaarlijks evalueren

Jaarlijks terugkerende evaluatie\ monitoringsrapportage voortgang afvalstoffenbeleid om college en raad te informeren. Deze kan pragmatisch ingestoken worden, met hierin onder andere opgenomen:

- Trend huishoudelijk restafval en gft per inwoner
- Trend percentage brongescheiden huishoudelijke afvalstoffen
- Trend percentage afkeur
- Trend percentage materialen die aan de bron zodanig te sorteren zijn dat deze geschikt zijn voor recycling
- Trend afvalstoffenheffing per huishouden
- Tevredenheid\ trend aantal klachten
- Geplande activiteiten en/of wijzigingen voor het komende jaar en voortgang projecten
- Landelijke\ Europese ontwikkelingen
- Hoogte van de afvalstoffenheffing voor het komende jaar
- Terugkoppeling inwonersonderzoek\ eens per 3 jaar

Advies:

Een jaarlijkse terugkoppeling aan het college en de raad over de voortgang.

Uitgangspunt 20. Gemeentelijk afval

De gemeente als organisatie ook zelf veel afval. Het gaat hier dan om het afval op de gemeentelijke werven en Novatec. Het afval wat op de werklocaties zelf vrijkomt ligt bij het facilitair bedrijf. Het gaat hier dan vooral om afval wat voornamelijk afkomstig is uit de afvalbakkenlediging, zwerfafval, illegale stort en overige werkzaamheden. Hier valt nog een slag te maken harmonisering, dit is meteen het moment om verdergaande scheiding toe te passen, zodat er meer grondstoffen over blijven.

Advies:

Optimaliseren van het gemeentelijke afval en hier zoveel mogelijk grondstoffen uit te winnen en dit terug te brengen in de circulaire economie.

Uitgangspunt 21. Kleine brenglocaties in de openbare ruimte

In de openbare ruimte zijn in meerdere dorpen kleine brengvoorzieningen voor brongescheiden stromen. Het betreft de stromen verpakkingsglas en textiel. Ondergrondse containers voor de inzameling van restafval vallen hier niet onder. Deze voorzieningen stammen nog uit een tijd voor de brongescheiden inzameling. Door het huidige systeem van bronscheiding zijn deze voorzieningen dubbel, omdat deze ook worden ingezameld in de wekelijkse huis- aan huisinzameling. Ondanks dat inwoners het aan de weg kunnen aanbieden, wordt hier toch nog behoorlijk gebruik van gemaakt. Jaarlijks wordt nog 320 ton glas in de glasbollen aangeboden. Ter illustratie, in de milieuboer route wordt jaarlijks 1.300 ton ingezameld. In de textiel inzameling wordt nog ongeveer 50 ton aangeboden in containers, ten opzichte van 210 ton in de milieuboerroute. Deze extra brenglocaties zouden, met eerbiediging van de contractuele afspraken die gemaakt zijn, afgebouwd kunnen worden, omdat deze wekelijks huis- aan huis aangeboden kunnen worden. Dit zou uiteindelijk een besparing op kunnen leveren van ongeveer € 120.000,-, het bedrag is afhankelijk van de grondstof opbrengsten. Het is verstandig om de te maken keuze door te schuiven naar 2025\ 2026 en mee te nemen in de brede discussie, hoe de huis aan huis inzameling in Het Westerkwartier er na 2028 uit moet komen te zien.

Advies:

Voorlopig de voorzieningen in stand laten en afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden in de brede discussie 2025\ 2026 bepalen hoe hiermee om te gaan.

Uitgangspunt 21. Indeling afvalbeleidsplan

Onderstaand een opzet voor de indeling van het afvalbeleidsplan. De uitgangspunten worden in de benoemde hoofdstukken verwerkt.

Hoofdstukken:

1. Voorwoord
2. Inleiding
3. Motivatie voor het afvalbeleidsplan
4. Mondiale, landelijke ambities en ontwikkelingen
5. Afbakening van het gemeentelijke afvalbeheer
6. Ambities van de gemeente
7. Het Reinigingsrecht
8. Inzameling door verenigingen
9. Kostenbeheersing
10. De brede discussie huis aan huisinzameling 2025\ 2026
11. De huidige inzameling
12. Producenten verantwoordelijkheid
13. De milieustraat
14. Dichtbij de inwoners
15. De openbare ruimte
16. Optimalisatie intern
17. Jaarlijkse verantwoording
18. Financiën
19. Samenvatting

Advies:

Overnemen opzet afvalbeleidsplan.

Bijlage 1: Samenvatting adviezen uitgangspunten

Uitgangspunt 1. Motivatie voor de noodzakelijkheid van een afvalbeleidsplan**Advies:**

De motivatie voor het afvalbeleidsplan opnemen in het plan.

Uitgangspunt 2. Mondiale en landelijke ambities en ontwikkelingen**Advies:**

Mondiale en landelijke ambities en ontwikkelingen opnemen in het afvalbeleidsplan.

Uitgangspunt 3. Afbakening wat onder het afvalbeheer valt**Advies:**

In het afvalbeleidsplan opnemen wat onder het afvalbeheer van de gemeente valt.

Uitgangspunt 4. Waar staat de gemeente**Advies:**

Eens per drie jaar meedoen aan de benchmark huishoudelijk afval van de NVRD.

Uitgangspunt 5. Ambitie**Advies:**

Het hergebruikspercentage met 5% proberen te verbeteren tot 75% en de hoeveelheid huishoudelijk restafval terug te dringen tot 100 kilo per inwoner gedurende de looptijd van het afvalbeleidsplan. Hierbij de VANG doelstelling voor de periode tot en met 2025 omarmen en in te zetten op betere scheiding en kwalitatief betere deelstromen\ grondstoffen te verkrijgen.

Uitgangspunt 6. Oud papier en karton inzameling door verenigingen**Advies:**

De inzameling van oud papier en karton door verenigingen en instellingen ongemoeid te laten. Indien de marktprijs ontoereikend is kan er een subsidie worden aangevraagd, waardoor het voor verenigingen en instellingen aantrekkelijk blijft om in te zamelen. De toekomst van de inzameling van oud papier en karton betrekken bij de brede discussie medio 2025\ 2026.

Uitgangspunt 7. Kostenbeheersing**Advies:**

In het afvalbeleidsplan de verschillende onderdelen over kostenbeheersing opnemen en hierbij aangeven wanneer wat te verwachten valt. Hiernaast ook ingaan op marktontwikkelingen en het economisch klimaat die bij hoge grondstofprijzen positief kunnen bijdragen maar ook kunnen zorgen voor tegenvallers waar weinig grip op is.

Uitgangspunt 8. Beleid huis aan huis inzameling**Advies:**

Opnemen in het afvalbeleidsplan dat breed gekeken gaat worden naar de toekomstige inrichting van de huis aan huisinzameling en alle ontwikkelingen hierbij betrekken. Deze discussie moet medio 2025\ 2026 gevoerd gaan worden. De uitkomsten zullen bepalend zijn hoe de afvalinzameling er na 2028 uit komt te zien. Het voeren van de discussie op een vroegtijdig moment maakt het mogelijk om tijdig te kunnen anticiperen op de uitkomsten. Zodoende is het wenselijk om de einddata van de grote inzamelcontracten te harmoniseren op eind 2028.

Uitgangspunt 9. Frequentie milieuboer verminderen\ halveren

Advies:

De frequentie van de brongescheiden stromen onveranderd laten, omdat dit van negatieve invloed kan zijn op de hoeveelheid brongescheiden stromen, dit kan leiden tot meer restafval. Tevens zijn er onvoldoende inzamelmiddelen in de openbare ruimte om dit op te vangen. Het openbreken van het langlopende contract leidt tot compensatie. Dit onderwerp betrekken bij de brede discussie 2025\ 2026 over de toekomstige inrichting van de huis aan huisinzameling.

Uitgangspunt 10. Frequentie inzameling Renewi**Advies:**

Frequentie inzameling restafval en GFT onveranderd laten, omdat dit naar verwachting geen positieve bijdrage oplevert in minder restafval en niet leidt tot een vermindering van de kosten. Looptijd gelijk trekken met de inzameling van de brongescheiden stromen, zodat er 1 gezamenlijke einddatum komt om aan de hand van de uitkomsten brede discussie 2025\ 2026 over de toekomstige inrichting van de huis aan huisinzameling dit in 1 keer te kunnen inrichten.

Uitgangspunt 11. Grondstoffen manager**Advies:**

De gemeentelijke rol als grondstoffenmanager omarmen en deze naar de toekomst toe uit te breiden.

Uitgangspunt 12. Afvalstromen en producentenverantwoordelijkheid**Advies:**

Gedurende de looptijd van het project Wastetrain de stroom kleine elektrische apparatuur die middels de brongescheiden inzameling wordt ingezameld niet beëindigen. Bij beëindiging van het project Wastetrain besluiten of de inzameling wordt stopgezet en dit weer onder de producenten verantwoordelijkheid te laten vallen. Geen nieuwe projecten zonder zwaarwegende reden opzetten die onder de producentenverantwoordelijkheid vallen.

Uitgangspunt 13. Grofhuishoudelijk restafval en tuinafval (milieustraat)**Advies:**

In afwachting van de toekomstige nieuwe milieustraat beide locaties open houden. Zodra deze duidelijkheid er is kan bepaald worden hoe lang we hier nog mee door moeten gaan en onder welke condities.

Uitgangspunt 14. SROI (Social Return Of Investment)**Advies:**

Voorafgaand aan een aanbesteding duidelijk bepalen welk percentage aan SROI opgenomen moet worden, wat betekent dit voor de marktwerking en wat de financiële consequenties hiervan kunnen zijn.

Uitgangspunt 15. Aanbestedingen inzameling**Advies:**

Uitgangspunten vroegtijdig laten bepalen\ vaststellen door college en raad. Minimaal 1 jaar voorafgaand aan de ingangsdatum van het nieuwe contract.

Uitgangspunt 16. Regeling reinigingsrecht tegen het licht houden**Advies:**

Het reinigingsrecht afschaffen, hiervoor een regeling uitwerken en in laten gaan in een nieuw kalenderjaar, hier uitvoerig over communiceren met gebruikers van het reinigingsrecht en dit ruim van tevoren laten weten, zodat gebruikers tijdig andere oplossingen kunnen regelen. In deze regeling een uitzondering maken voor de basisscholen.

Uitgangspunt 17. Nieuwe milieustraat 2.0\ circulair ambachtencentrum**Advies:**

Het onderzoek naar de nieuwe milieustraat loopt gelijktijdig met het opstellen van het afvalbeleidsplan. In het afvalbeleidsplan zullen de hoofdlijnen van het onderzoek naar de nieuwe milieustraat worden opgenomen, omdat de uitwerking in het onderzoeksplan nieuwe milieustraat thuis hoort. De raad wordt meegenomen in het proces voor de nieuwe milieustraat.

Uitgangspunt 18. Voorlichting, inzicht\bewustwording, contact, dichtbij de inwoners, terugkoppeling

Advies:

- Het contact met de inwoners is belangrijk, daarom is het verstandig de inwoners goed te informeren en mee te gaan met de ontwikkelingen om dit ook zo te houden
- Inzet op bewustwording door het verschaffen van inzicht door de aangeleverde kilo's inzichtelijk te maken
- Bewustwording door dichtbij de inwoners te zijn door verdere optimalisatie van de inzet door onze afvalcoaches
- Inwoners meer te betrekken bij de circulaire economie door onder andere het opzetten van projecten en bij beleidswijzigingen het organiseren van informatieavonden. Dit geldt ook voor de jeugd in onze gemeenten en dat start al op de basisschool en loopt door naar het voortgezet onderwijs
- Om trends te ontwaren in de effecten en de beleving is het wenselijk eens per drie jaar een enquête uit te zetten.

Uitgangspunt 19. Jaarlijks evalueren

Advies:

Een jaarlijkse terugkoppeling aan het college en de raad over de voortgang van de inzameling.

Uitgangspunt 20. Gemeentelijk afval

Advies:

Optimaliseren van het gemeentelijke afval en hier zoveel mogelijk grondstoffen uit te winnen en dit terug te brengen in de circulaire economie.

Uitgangspunt 21. Kleine brenglocaties in de openbare ruimte

Advies:

Voorlopig de voorzieningen in stand laten en afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden in de brede discussie 2025\ 2026 bepalen hoe hiermee om te gaan.

Uitgangspunt 21. Indeling afvalbeleidsplan

Advies:

Overnemen opzet afvalbeleidsplan.

Bijlage 2: Presentatie 22 juni 2022

Dia 1

Afvalinzameling en verwerking gemeente Westerkwartier

16-06-2022, Zuidhorn

Dia 2

Doel van de avond

Het meenemen van de raad in:

1. Wet- en regelgeving, lokaal beleid en doelstellingen
2. Veranderende omgeving
3. Hoe ziet de afvalinzameling en verwerking eruit
4. Wie zijn deze partijen
5. Financiën
6. Knoppen om aan te draaien
7. Afvalbeleidsplan/uitgangspunten/ fasering

Dia 3

1. Wet- en regelgeving, lokaal beleid en doelstellingen

- Wet milieubeheer**
 - 1.1 definities
 - Hoofdstuk 10 afvalstoffen
- Landelijk Afvalbeheersplan (LAP3)**
 - Preventie en beheer
- Afvalstoffenverordening**
 - Lokale spelregels
- Uitvoeringsbesluit Afvalstoffenverordening**
 - Inzamelmiddelen
 - Aanwijzen inzamelaars

Dia 4

1. Wet- en regelgeving, doelstellingen

Van Afval naar Grondstof (VANG doelstelling/ ambitie)

- ▮ 2020, 75% afvalscheiding en 100 kilo restafval per inwoner (70% /107 kilo)
- ▮ 2025, 30 kilo restafval per inwoner
- ▮ Afvalstoffenbelasting (verbranden en storten)

Eigen beleid

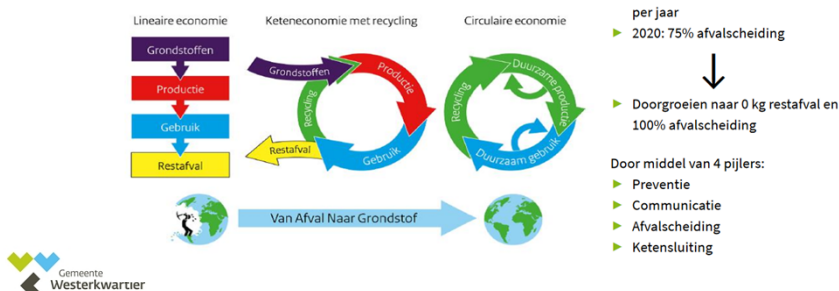
- ▮ Afvalbeleidsplan (wordt ontwikkeld)
- ▮ Afvalbakkenplan
- ▮ Zwerfafvalplan
- ▮ Duurzaamheidsbeleid

Dia 5

2. veranderende omgeving

Economie:

Dia 6

Maatschappelijk:

1. Gericht op verminderen afval
2. Consumptiemaatschappij
3. Omgevingsfactoren

Dia 7

3. Hoe ziet de afvalinzameling en verwerking eruit

Gemeente Westerkwartier:

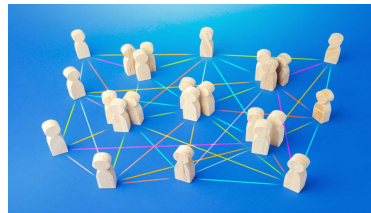
- ▮ 62.700 inwoners
- ▮ 27.000 aansluitingen
- ▮ 41 dorpen
- ▮ 369 km²

Dia 8

Betrokken organisatie onderdelen

- ▮ Circulaire economie
- ▮ Belastingen
- ▮ Afval coaches
- ▮ Buitendienst
- ▮ Groen
- ▮ Financiën
- ▮ KCC
- ▮ Novatec
- ▮ Sociaal domein
- ▮ Communicatie
- ▮ Inkoop

Dia 9

Hoofdkenmerken

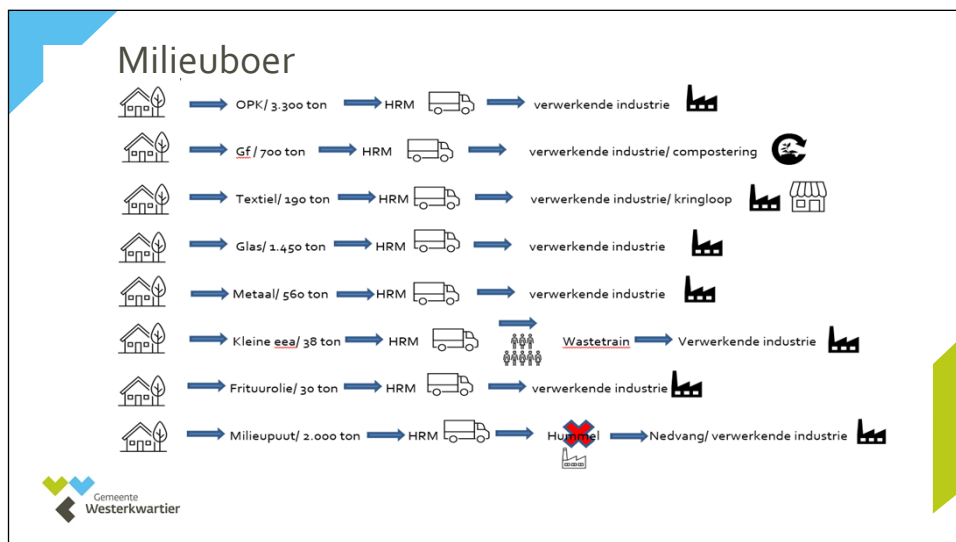
- ▮ Brongescheiden inzameling aan huis
- ▮ Hoge mate van ontzorging
- ▮ Vervuiler betaalt/ Diftar per kilo
- ▮ Inzet social return
- ▮ Bewustwording/ educatie

Dia 10

Dia 11

Dia 12

MilieuZak

Westerkwartier gemeenten voor 2019

- Innige samenwerking met de bedrijven Hummel, Hoeksema\HRM en indirect met Sylvaphane
- Brongescheiden inzameling 2004 en 2009
- Opgetrokken in het behoud van drankenkartons in de milieuzak 2007\ 2008

Gemeente Westerkwartier

Westerkwartier gemeenten voor 2019

- ▮ Hoeksema, verzorgt de inzameling van de brongescheidenstromen en in de vml gemeente Leek het Totaal concept
- ▮ Hummel ontvangt de gecombineerde stroom milieuzak en oud papier en sorteert deze, later nog de volledige PD stroom
- ▮ Sylvaphane levert indirect via Hoeksema de milieuzak
- ▮ Voornoemde bedrijven zitten in de milieuzak B.V.

Gemeente Westerkwartier na 1 januari 2019

- ▮ Met spoed de aanbesteding opzetten voor de brongescheiden stromen en restafval en GFT.
- ▮ Middels een uitgangspunten notitie in de raad behandeld
- ▮ Op de voet van de vml gemeenten door
 1. Brongescheiden inzameling, totaal concept in leek afschaffen
 2. Restafval en gft inzameling middels Diftar
 3. Social return hoog in het vaandel\ PSO 30+

Veiligheid voertuigen

Dia 16

Gemeente Westerkwartier na 1 januari 2019

- ▮ Van de innige samenwerking bij de bedrijven Hoeksema en Hummel geen sprake meer van
- ▮ Directie wisseling bij Hoeksema
- ▮ Directie Hoeksema not amused afstappen Totaal concept

Dia 17

Uitkomsten aanbesteding

- ▮ Aanbesteding restafval en GT, marktconforme aanbieder en gegund
- ▮ Brongescheiden inzameling een extreem bedrag van 4,4 mjl

Dia 18

Uitkomsten aanbesteding

Speciaal team gemeente opgezet ivm onderhandelingen met Hoeksema

- ▮ 2020 overgangsjaar voor 2 mjl
- ▮ MMO procedure gevoerd in 2020
- ▮ Gunning in 2020 voor de inzameling 2,5 mjl\ 2028
- ▮ Kort geding Hummel nalv gunning
- ▮ Milieuzak omgedoopt in Milieupuut
- ▮ Verwerken en vermarkten deelstromen separaat proces

Dia 19

Na 2021

- ▮ Contract gesloten voor de vermarkting en verwerking, gekoppeld aan de contractsduur inzameling, met Hoeksema
- ▮ Tussentijds contract voor het brengen van het pd materiaal naar Hummel\ als aangewezen op- en overslag station Nedvang, voor sortering nog wel bij Hummel 0,6 mjl

Dia 20

Na 2022

- ▮ Geen voorsortering meer bij Hummel
- ▮ Veel afkeur
- ▮ Per 1 juli 2022 Hummel geen op- en overslag station meer
- ▮ Aanvullende separate afspraken gemaakt met Hoeksema

Dia 21

Relatie verder

- ▮ Loopt goed nieuwe bedrijfsmanager
- ▮ Vinden dat zij wel recht op alles hebben om uit te voeren
- ▮ Vinden ook dat zij inspraak moeten hebben, hoe wij bijvoorbeeld het beste de inzameling kunnen vorm geven
- ▮ Nieuwe milieustraat op de rol
- ▮ Gaat de komende jaren nog wel strubbelingen geven

Dia 22

Ontwikkelingen milieupuut

- ▮ Milieuzak vervangen door Milieupuut
- ▮ 01-01-2021 Milieupuut te verkrijgen bij supermarkten
- ▮ Buitendienst verzorgt distributie milieupuut
- ▮ Problemen levering milieupuut ivm grondstoffen schaarste en capaciteitsproblemen
- ▮ Keten overeenkomst verpakkingen 2020-2029
- ▮ Nedvang per 01-01-2022 verantwoordelijk voor de post-collection, gemeente voor de inzameling

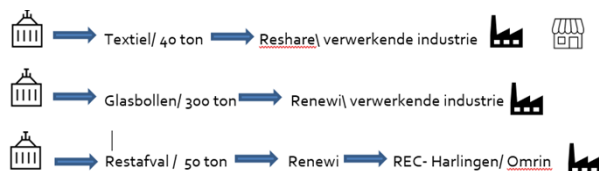
Dia 23

- ▮ Per 01-01-2022 geen voorsortering meer bij Hummel
- ▮ Hummel verzorgt voor Nedvang de op- en overslag locatie
- ▮ Leidt tot meer afkeur/ visueel
- ▮ Extra communicatie, voorlichting (afvalcoaches), doelgerichte acties en strengere acceptatie
- ▮ Kwaliteit verbeterd
- ▮ Op- en overslag Nedvang gaat plaatsvinden bij Hoeksema
- ▮ Externe ontwikkelingen bedrijfskunststof

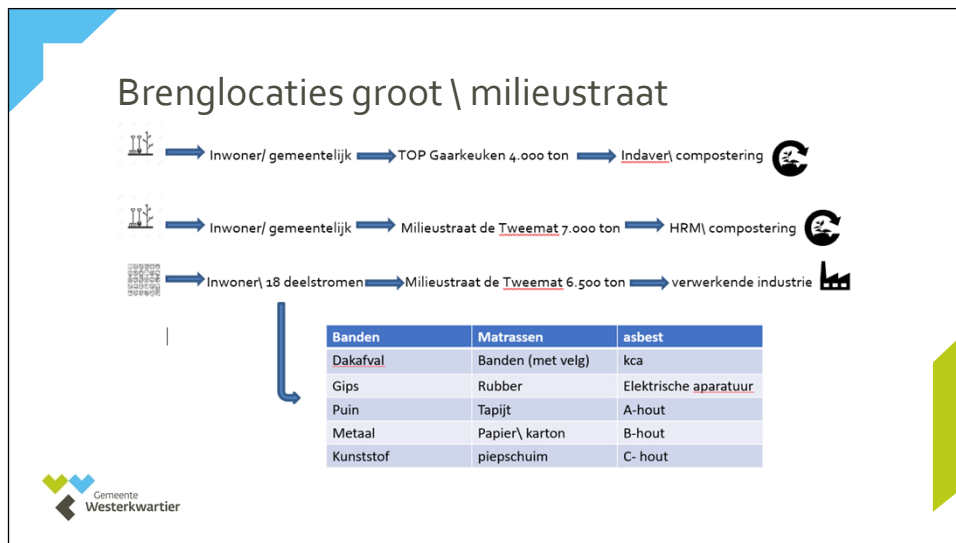

Dia 24

Brenglocaties klein in de openbare ruimte

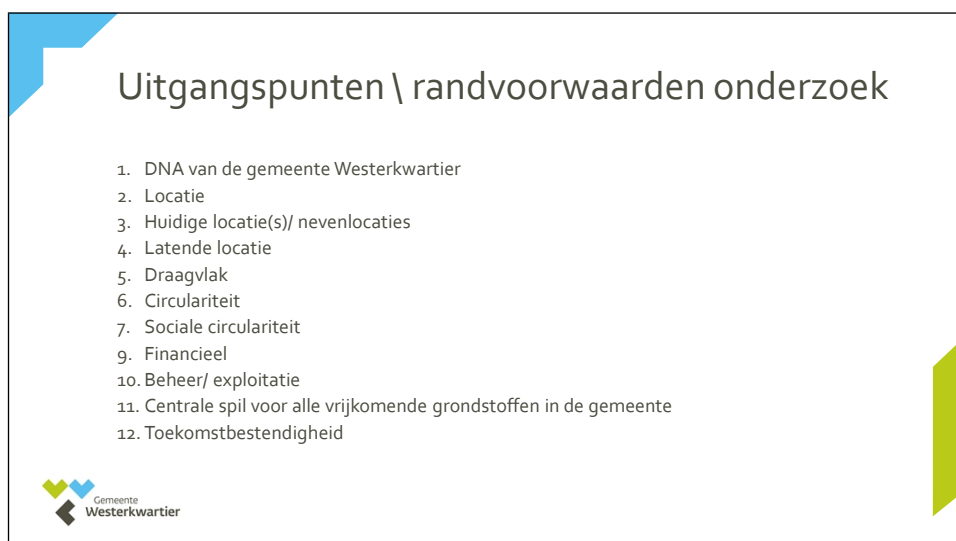
Dia 25

Dia 26

Dia 27

4. Wie zijn deze partijen

Contractanten:

- ▮ Hoeksema (milieustraat, milieuboer, verwerken deelstromen)
- ▮ Renewi (inzameling rest- en gft afval, glasbakken)
- ▮ Virol (elektrische apparatuur, oud papier verenigingen)
- ▮ NNRD (containers buitendienst)
- ▮ Prezero (zwerfafval en prullenbakken afval)
- ▮ Reshare (textielbakken)

GR ARCG (Afval Regeling Centraal Groningen):

- ▮ Afval brengstation
- ▮ Verwerking restafval en gft (tot en met 2021)
- ▮ Op- en overslag gft vanaf 2022
- ▮ KCA route
- ▮ Organiseren aanbestedingen
- ▮ Contractbeheer
- ▮ Eindafdek Woldjespoor
- ▮ PPS Stainkoeln
- ▮ Regeling wordt aangepast in lichtere regeling ivm vervallen verwerking rest- en gft afval

Aandeelhouderschap

Omrin (Afvalsturing Friesland N.V.) verzorgt voor haar aandeelhouders:

- ▮ Verwerking restafval (nascheiding SBI)
- ▮ Verwerking gft
- ▮ Opwekken Biogas (organische natte fractie)
- ▮ Scheiden kunststof verpakkingsmateriaal (KSI)
- ▮ Rest energie centrale (REC)

Dia 31

Aandeelhouderschap

Gemeente Westerkwartier:

- ▮ 01-01-2021 aandeelhouder B Omrin
- ▮ 01-01-2022 verwerken restafval en gft
- ▮ Vreemde eend in de bijt, Omrin is gericht op nascheiding

Dia 32

Ontwikkelingen

- ▮ Medio 2023 DANO trommel operationeel
- ▮ Medio 2024 compostering en vergisting ARCG terrein
- ▮ Mogelijk medio 2023 verwerking plastic verpakkingen en drankenkartons

Dia 33

5. financieel

Tarieven 2022

- ▮ Vastrecht afvalstoffenheffing € 179,00 per jaar
- ▮ Variabel € 0,25 per kg gft afval en € 0,45 per kg rest afval

Dia 34

Begroting/ lasten

Meerjaren begroting afval 2022\ 2025	
Lasten	€ 9.900.000,-
Onder andere:	
Inzameling restafval en gft	€ 1.372.000,-
Broninzameling plus verwerking	€ 2.670.000,-
Verwerking restafval en gft	€ 917.000,-
Milieustraat	€ 1.767.000,-

Gemeente Westerkwartier

Dia 35

Begroting/ baten

Begroting afval 2022\ 2025	
Baten	€ 9.883.000,-
Onder andere:	
Variabel recht (diftar)	€ 4.060.000,-
Vast recht	€ 4.865.041,-
Overig (inzamelvergoeding milieupoot)	€ 490.000,-
Huur milieustraat	€ 72.000,-
Overig milieustraat (ledigingen)	€ 310.000,-

Gemeente Westerkwartier

Dia 36

- ### 6. Knoppen om aan te draaien\ ontwikkelingen
1. Frequentie inzameling Renewi
 2. Nieuwe milieustraat/ grondstoffenmanager
 3. Verwerking gft in Groningen
 4. Wijziging op- en overslag milieupoot per 01-07-2022
 5. Oud papier inzameling door verenigingen
 6. Nul tarief gft
- Gemeente Westerkwartier

Dia 37

7. Afvalbeleidsplan

- ▮ Aanbeveling vanuit het rekenkameronderzoek
- ▮ Wens van het college

Dia 38

Kenmerken toekomstig afvalbeleidsplan

- ▮ Motivatie voor het plan
- ▮ De gemeentelijke rol als grondstoffenmanager
- ▮ Afbakening
- ▮ Duidelijke doelstellingen
- ▮ Vastleggen inzamelstructuren
- ▮ Inzamelhoeveelheden meerjaren beeld
- ▮ Monitoring en terugkoppeling

Dia 39

Voorbeeld: Doelstelling bewustwording inwoners

Hier zijn een aantal instrumenten voor zoals:

- ▮ Communicatie
- ▮ Educatie
- ▮ Online tools, inzage in aangeleverde kilo's door inwoners

Dia 40

Dia 41

Tijdpad

Afvalbeleidsplan	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan
Informatie verzamelen intern/ extern							
Opstellen schetsplan							
Uitgangspunten presenteren aan de raad							
Definitief maken plan							
Presentatie afvalbeleidsplan							
Vaststelling door raad							

The table shows a timeline for the waste management plan. The columns represent months from July to January. The rows represent different stages of the process. Blue squares indicate when a task is completed or scheduled. The logo of Gemeente Westerkwartier is in the bottom left corner.

Dia 42

Vragen?

Gemeente Westerkwartier

